

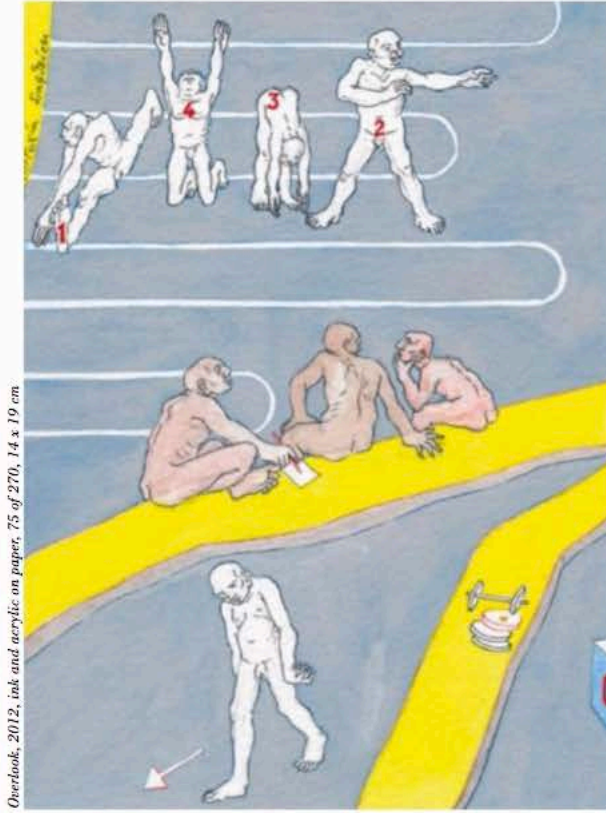
PAVLOS NIKOLAKOPOULOS

Who Is in the Detail?

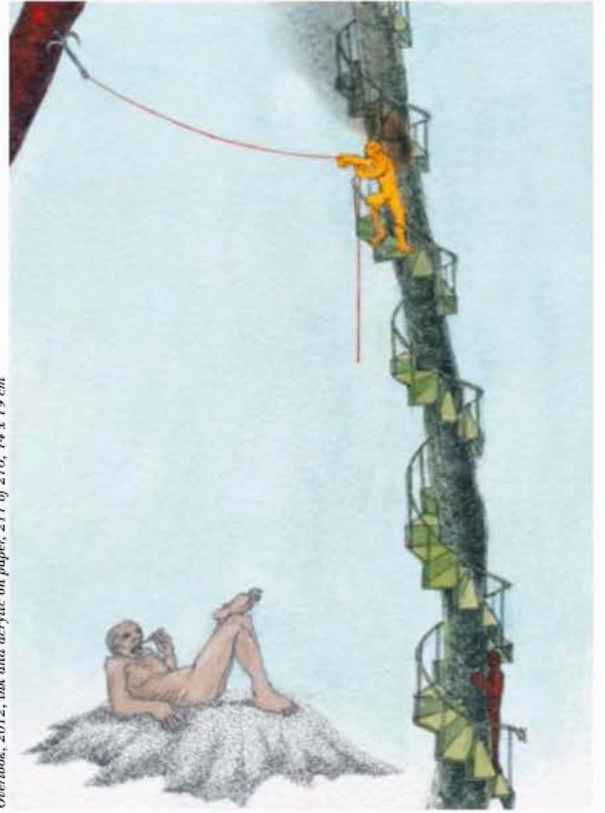
Pavlos Nikolakopoulos'un 'Overlook' çalışması, 'bir olaya dışarıdan bakmak' olgusunun en etkili yoldan ispatlandığına örnek teşkil ediyor. Geçtiğimiz aylarda İstanbul Modern'de düzenlenen Komşular sergisi vesilesiyle tanıştığımız, Pavlos'un bu uzaklık-yakınlık geriliminin muhatabı, aslında üçüncü boyut. Ayrıntılarıyla kendi içinde apayrı diyarlar yaratan çizimleri, bu satırları da şans eseri farklı bir repliğe yönlendiriyor: 50'lerin dizisi The Honeymooners'un bir bölümünde, Jackie Gleason karısı Alice'e henüz televizyon almadığını söylerken şu sözü ekler, "3-D'yi bekliyorum." Peki, ya siz?

röportaj müjde metin fotoğraf qbox gallery ve sanatçının izniyle

Overlook, 2012, ink and acrylic on paper, 75 of 270, 14 x 19 cm

Overlook, 2012, ink and acrylic on paper, 211 of 270, 14 x 19 cm

‘Overlook’ çalışmada, masalların görselleşmiş hallerine ve Brothers Grimm’in modern eskizlerine rastlıyoruz. Bu hikayelerin ortak noktaları neler?

Hikayelerin tamamı, şiddet ve aşırılık taşıyor. Zira şehir masalları her daim groteskliğini ve kıskırtıcılığını korur. Benim her senaryomda da topluluğa laf geçirebilen dominant bir karakter var, her biri kamusal ortamlarda umulmadık davranışlar takınıyor, genel yargıdan nasibini almayanları resmediyor. Kimliklerinin içerikleri, yaratım sürecinde üç parametreyi paylaşıyor: Politik teori, şiir/edebiyat ve sokak sloganları. Yiyecek, arzu veya toplumsal ilişkileri baz alan rolleriyle bu karakterler kendilerine farklı düzenekler yaratıyor.

Bakan kişinin gözünde tüm çizimlerin birleşip tek bir öyküye bağlanmasını önemsiyor musun?

Bir bakıma, evet. Çalışmanın ismini ‘Overlook’ olarak koymamın sebebi, kelimenin anlam açısından iki karşı tarafı barındırmasıydı. Biri, “bakmak ama fark etmeyi başaramamak, görmezden gelmek veya umursamamak.” Diğeriyse, tam tersi, “ısrarla ve dikkatle dik dik bakmak, özellikle hayranlık duyarak, şaşırarak, düşünerek.” Çalışma da kendi kontekstinde bu iki ucu içeriyor. ‘Overlook’u okurken, tek tek her çizimin öyküsüne kendini kaptırmaya izin verebilirsin ya da aksine uzakta durmak isteyebilirsin. Her halükarda izleyici, her çizimin -parçalı öykünün- geniş çaptaki anlatının bir bölümü olduğunu bilahare hissediyor. Çünkü ana tema, toplumsal yamyamlığa gönderme yapan bir anlaşmazlık tablosu ve herkes bunun hep farkında.

O halde, sence ‘Overlook’ didaktik mi? Ne anlatmak istiyorsun?

Niyetim, yalnızca toplum içerisindeki uyumsuzluğu ve ayrılığı göstermek değil; ayrıca, özgürlük ve medenilik gibi ifade edilmesi güç terimleri algısal bir doku yaratarak yeniden düşünmek. Örneğin, uygarlık ve demokrasi tanımlamaları durmaksızın farklılaşıyor,

üzerine bir şeyler ekleniyor, asla bir uç nokta barındırmıyor. Bu kavramların konseptleri, reform yapıldığı müddetçe daima değişiyor. Bütünüyle soyut olan bu değerler, sabit bir ‘tekrar değerlendirme’ gerektiriyor, ancak insanlar buldukları an içerisinde onların sabit olduğu yanılgısına düşüyorlar. Ben de aslında bu minvalde, hayalperest, provokatif, olabildiğince ahlakla alakalı ve öğretici bir yolla, aklımdaki soruları ve tanımlamaları durmadan formüle etmeyi amaçlıyorum. Tüm bunları yeniden düşünmeyi amaçlayıp yapan, benim. İzleyicilerin seçimi kendine kalıyor.

Peki, bu sırada düşüncelerini nasıl filtreliyorsun? Veya filtreliyor musun?

Elbette filtreliyorum ama bunu özeleştirme yöntemiyle karar vererek yapmıyorum. Sanatın, kendiliğinden stressiz biçimde doğan, rahat bir süreç olmamasından dolayı, sanatçının, yaratıcının, otonom bir kısıtlılıkla yaşadığını düşünüyorum. Ben de bu sebepten ötürü düşüncelerimle, ister istemez, böyle bir ‘sınır etkileşimine’ girebiliyorum.

Bahsettiğimiz filtreyi, çalışmalarında şans eseri aşmış bir element yok mu sence?

Mutlaka deneysel safhalardan geçiyorsun; bir işe başlarken duyduğun saf meraktan dolayı geçmeden imkansız. Çalışmalarımı yaparken izlediğim süreç de bu durumla örülür, şans elementleri mütemadiyen mevcut. Şans etmeninin önemi ve ağırlığı aslında yaratıcının eline bakıyor; mesela, şansla birey arasındaki ilişki, kişinin bu faktörün ne kadar farkında olduğu, onu nasıl hatırlamak, kullanmak istediği ve neye dönüştüreceğine bağlı. Ben bazen şans yönettiğime inanarak, çalışmanın bitip bitmediğini kendim kontrol etmeyi tercih ediyorum. Çünkü bu sayede istemsiz ve tesadüfi sonuçları bir kenara bırakıp sonucu bizzat meydana getirebildiğime inanıyorum.

Bu bağlamda 'Overlook' üzerinden konuşacak olursak, çizimlerin nihai hale geldiğini nasıl anladın?

Başlangıçtan itibaren, görselin özündeki çerçeveye bağlı kalmaya karar vermiştim. Dolayısıyla, çizimleri yapmadan önce bile, onlar aslında bana göre çoktan çizim olmuştu. 'Overlook'a bakınca, inisyal fikri doğuran birleşik kompozisyonun öne çıkması da, bundan kaynaklanıyor. Her ne kadar yapım süreci boyunca çizimler arasındaki ilişkileri değiştirdiysem de, genel kompozisyon önceden belirlenmişti. 'Overlook' aslında bir 'çizim enstalasyonu' ve bakan kişilerin tepkilerini yönetmeye çalışmıyorum, yani, ahlak üzerinden gidiyor diye ahlak dersleri vermiyorum. Hatta net olmuyor ve öğelerinin görünüşte karmakarışık olduğu bir ortam yaratıyor; maksadı da prosedürü bozmak. İzleyici, görüntülerin, betimlemelerin tuzağından kaçmak zorunda kalıyor ve sonuç olarak çalışmayı zihninde belirlediği haliyle öylece algılamayı kabulleniyor.

'Çizim enstalasyonu' olarak adlandırmanın sebeplerinden de bahsedebilir misin?

'Overlook' kağıt üzerine mürekkep ve akrilikle yapılmış 270 çizimden oluşan bir seriyi kapsıyor. Hikayelerin hepsi, yoğun ve çarpık ilişkileri konu alan gruplardan oluşuyor. Ama izleyici, yalnızca uzaklaştığı an kuşbakışı görebileceği bir tabloyla karşılaşılıyor. Yakınlık ve uzaklıkla oynayan bu fonksiyonu düşününce, gizli bir üçüncü boyut eklemiş oluyorum. 'Çizim enstalasyonu' tanımının esas sebebi de çoklu çizimlerden oluşması değil, saklı bir boyut barındırması.

Sence günümüzde çizimler ve tablolar arasında fark gözetiliyor mu?

Eskiden olduğu gibi ayırılmıyor; artık modern görsel sanat sahnesi, çizimi ve resmi bir tutuyor. Ben zaten oldum olası ikisinin kompakt bir özne olduğunu düşünmüşümdür. Kendi resimlerim ve çizimlerim arasında da fark yok. Her işim birbirinde temelden bağlanıyor. Genele bakınca, izleyicinin kafasını, defalarca bakmasını sağlayarak kasten karıştıran dikkat çekici görüntüler yaratmakla meşgulüm. Hatta ne üzerinde çalışacağımı seçtiğimi söyleyemem. Her

seferinde, ifade etmek istediğimi en iyi şekilde ulaştırın araç üzerine gitmeyi tercih ediyorum. Bununla beraber, çalışmalarımın üç boyutlu olmaya meylettğini de inkar edemem. Günlüklerimin sayfalarındaki çizimler dahi bu güçlü uzay duygusunu taşıyor.

Üçüncü boyuta olan ilgin, teknik detayları resmeden 'Always Watch What the Hands Do' çalışmada da fark ediliyor. Tasarıma yönelmeyi düşündün mü hiç?

Evet, teknik çizimlerim kılavuzluk gibi bir fonksiyon güdüyor, üç boyutlu yapıları yaratmaya yarayan pratik çözümleri ve alternatifleri gösteriyor. Ama mühendislik becerilerimi göstermek gibi bir niyetim olmadığını burada belirtmeliyim. Zaten başlangıç seviyesinden daha ileride değilim. Endüstriyel tasarım alanı ise, her ne kadar, bir fikri kullanılabilirliği için somutlaştırmaya ihtiyaç duyabileceğimin farkında olsam da, şu zamana kadar ilgimi çekmemişti. Şimdi durum bir nebze değişti, ileride fikirleri, objelere dönüştürmek isteyebilirim, bunu keşfetmeyi deneyeceğim.

Endüstriyel tasarımı keşfetme isteğini göz önünde bulundurarak geçmişe dönersek, mesleki anlamda her zaman sanata ilgin var mıydı?

Dünyadaki varoluşum ve davranışlarım konusundaki istikametimi ve duruşumu anlamlandırdığım andan beri, sanatçı olduğumu hissetmeye başladım diyebilirim. Neyse ki amaçlarımı kavrayışım epey erken yaşta meydana geldi ve bunu mesleğime en başta yansıtabilirdim. Bu idrak halinin hayatta otomotikman gerçekleştiğine de inanmıyorum. Ayrıca farklı fazlardan oluşarak bilinçli bir şekilde de ortaya çıkmıyor kesinlikle.

Son olarak, sanatçılığın piyasasıyla alakalı yorum yapacak olsan?

Piyasa, tabii ki, asla yadsınamayacak derecede önem arz ediyor. Yine de her zaman kendini piyasaya göre şekillendiremiyorsun. Sanatçının kendi kişisel şartlarına göre çalışması gerektiğine ve kendiyile benzeşen gruplar içerisinde yer alması gerektiğine inanıyorum.